

Jelena Bandin

AZ ÖNIGAZGATÁSI TERVEZÉS TÁRSADALMI SZEREPE ÉS FUNKCIÓJA A TÁRSULT MUNKA RENDSZERÉBEN

1. Az öniszervezésű társult munka rendszere — a szocialista társadalmi-gazdasági viszonyok fejlődésének új szakasza

Az alkotmány és a társult munkáról szóló törvény¹ meghozatalával új utak nyíltak és minőségileg új alapok társadalmi-gazdasági és öniszervezésű szocialista rendszerünk további fejlődése előtt.² Tény azonban, hogy már az 1963-as alkotmány 1971-ben meghozott függelékei új alapokra helyezték az öniszervezésű társult munka rendszerét, mint szocialista öniszervezésű társadalmi-gazdasági viszonyok további fejlődésének új szakaszát. Egyes függelékkel³ ugyanis külön szabályozták a társadalmi újratermelés hordozóinak öniszervezési és társadalmi-gazdasági viszonyait.

Öniszervezésű szocialista rendszerünk fejlődése új szakaszának lényege és tartalma abban nyilvánul meg, hogy nemcsak megerősíti a társult dolgozók öniszervezési, politikai és társadalmi-gazdasági helyzetét, hanem platformot képez szerepük további erősödéséhez a társult munka rendszerének egészében.

Öniszervezésű szocialista rendszerünk fejlődésének erről a szakaszáról szólva — amelyet a dolgozók szerepének erősödése jellemez a társadalmi újratermelés egész folyamatában — Edvard Kardelj kiemeli: „Ez azt jelenti, hogy társadalmunk további működése mind kevésbé támaszkodik az államapparátus szerepére, s mind nagyobb mértékben az öniszervezésű társult és demokratikusan szerveződő munkások erejére és kezdeményezésére, ily módon a társadalmi tulajdonban levő eszközökkel végzett öniszervezésű társított munkájukat mindinkább a szabad termelők közösségében egyesítve.”⁴

A dolgozók alkotó szerepe és ereje egyre jobban kifejezésre jut politikai, gazdasági és társadalmi életünk minden területén, amivel megvalósul Leninnek az az ismert állítása, hogy a szocializmus tevékenységre készíteti a munkásosztályt „olyan munkában, amelyben a dolgozók ki-

tűnhetnek, fejleszthetik képességeiket kibontakoztathatják azon tehetségeiket, akiknek legfőbb forrása a nép...⁵ A dolgozók a társult munkások mint az öngazgatási és a társadalmi-gazdasági funkciók hordozói szocialista öngazgatási rendszerünkben társadalmi jellegű munkájukat (aminek ilyen jellege a társadalmi eszközökkel végzett munkából ered) öngazgatási alapon társítják és szerveződnek a társult munka meghatározott öngazgatású formáiba. Az öngazgatásilag társított munkájukkal a dolgozók megvalósítják vezető szerepüket a társult munka rendszerének egészében, a társadalmi újratermelés folyamatában, illetve az egész társadalomban.

Az alapszervezetekben mint az öngazgatású társult munka alapvető formájában a dolgozók munkájuk társításával egyfelől (közvetlenül és egyenrangúan megvalósítják öngazgatói, társadalmi és gazdasági jogukat, másfelől viszont öngazgatási alapokon döntenek a jövedelem egészéről mint a dolgozók közös munkájának eredményéről, ami a társult munka alapszervezetének szintjén valósul meg.

A társult dolgozók öngazgatási joga E. Kardelj szerint „két társadalmi feladatot tartalmaz: egyrészt felszabadítja a dolgozót munkájában, úrrá válik a munkafeltételek, a termelőeszközök és munkájának gyümölcse felett, illetve munkaeredményével összhangban személyi jövedelmének feltétele és forrása lesz; másrészt a jövedelem mint társadalmi-gazdasági kategória a társult munka gazdasági kötődésének belső tényezőjévé válik.”⁶

A társultmunka-alapszervezet mint a társult munka öngazgatási alakjának alapsejtje ugyanakkor kiindulási alapot képez a munka és az eszközök társításához a közös jövedelem megvalósítása érdekében a szocialista öngazgatású rendszerben.

A társult munka alapszervezeteinek létrehozásával minőségileg új alapok jöttek létre a munka társításának sokoldalú, összetettebb öngazgatási formáinak kiépítésére a szocialista öngazgatási viszonyok közepette a társadalmi újratermelés folyamatában.

A tmasz-ok öngazgatási és jövedelmi önállósága tág teret ad a kapcsolatteremtésre (jövedelmi, gazdasági, termelési-technológiai stb.) más tmasz-okkal a holt és élő munka, azaz a munka- és eszköztársítás alapján. Jóllehet a társultmunka-alapszervezetek kapcsolatainak nagyon sok változata lehetséges összmunkájuk társítása keretében, a célok, amelyeket el szeretnének érni az alapszervezet ügyvitelében, csakis azonosak lehetnek.

Arról van szó ugyanis, hogy a munka- és az eszköztársítással közös jövedelmet valósítanak meg mint a társult alapszervezetek közös munkájának eredményét, amelyet hozzájárulásukkal arányosan osztanak el a társult munka alapszervezetei között.

Éppen ezért leszögezhető: 1. A tmasz-ok holt és élő munkája öngazgatású társításának egyik célja abban a törekvésben nyilvánul meg, hogy a társultmunka-szervezetek megvalósítsák társadalmi feladatukat a tár-

sadalmi (egyéni és termelési) szükségletek mennyiségi és minőségi kielégítése tekintetében is.⁷

2. A tmsz munka- és eszköztársítási célja a nagyobb személyi jövedelem, a nagyobb közös jövedelem megvalósításán, mint közös befektetés (az összmunka öngazgatású társítása) eredményén keresztül.

Az öngazgatási és társadalmi-gazdasági viszonyok további fejlesztésére irányuló törekvések magukba foglalják azt is, hogy a tmsz szintjén megvalósított jövedelem egyre jobban a közös jövedelem funkciójába lépjen, miközben a közös jövedelem a társult munka egyre szélesebb és szilárdabb öngazgatású kapcsolataiból ered.⁸

A dolgozók társadalmi-gazdasági helyzete az öngazgatású társult munka rendszerében lehetővé teszi, hogy a tmsz-ok dolgozói határozanak a munka- és eszköztársításról a társadalmi újatermelés egész folyamatában a (tmsz) minél nagyobb jövedelme érdekében és a közös jövedelem megszerzéséhez való hozzájárulás mértékében.

Tekintettel arra, hogy a tmsz-ok, amelyek társítják munkájukat és eszközeiket, jövedelemre tesznek szert a közös jövedelem megszerzéséhez való hozzájárulás mértékében, ezáltal öngazgatási alapokon egyesítik a közös (társadalmi) célokat a tmsz-ok egyéni céljaival.

Az említett célok egyesítése abban is megnyilvánul, hogy a társult tmsz-ok (élő és holt munkájuk integrációjának alapján arra törekkeznek, hogy közös céljaik megvalósításával, vagyis minél nagyobb közös jövedelemmel saját céljaikat is megvalósítsák, ezek a célok pedig a minél nagyobb jövedelemre vonatkoznak.

A munka- és eszköztársítás kérdését a társadalmi újatermelés folytonosságának prizmáján keresztül szemlélve Edvard Kardelj megállapítja: „... ez fontos eszközt képez a tmsz-ok dolgozóinak anyagi érdekelttségében, hogy a bővített újatermelés eszközeivel a lehető legcélszerűbben gazdálkodjanak mind saját, mind pedig társadalmi szempontból. Ily módon a részesedés a közös jövedelemből az öngazgatási alapokra helyezett gazdálkodás feltételei közepette a legmegfelelőbb gazdasági mechanizmussá válik, amely — az állami szervek beavatkozása nélkül — serkenti a társadalmi újatermelés eszközeinek, azaz a holt munkának a normális és természetes cirkulációját az egységes jugoszláv gazdaság területén, s alapot teremt a tmsz-ok dolgozóinak anyagi érdekelttsége folytán a bővített újatermelés és általában a termelés eszközeinek öngazgatású koncentrációjához és decentralizálásához.”⁹

Az alapszervezetbe társult dolgozók állandó törekvésével, hogy folyamatosan társítsák munkájukat és eszközeiket más társultmunka-szervezetek dolgozóival, alapot adnak a társadalmi eszközök effektív és célirányos kihasználásához társadalmi kötelezettségük és feladataik végrehajtásának folyamatában, ami hozzájárul a társultmunka-szervezet stabil gazdálkodásához, s ugyanakkor a zavartalan társadalmi újatermeléshez, valamint a szocialista öngazgatás rendszerének további fejlődéséhez is.

2. Az öngazgatású társadalmi tervezésnek és tervnek mint a szocialista öngazgatás további fejlődése eszközének szerepe és jelentősége

Az öngazgatású társult munkának a fejlődésével gyökeres és minőségi változások következnek be a tervezési rendszerben.

A tervezés¹⁰ mint a társadalmi újratermelés folyamatának meghatározására irányuló tudatos társadalmi tevékenység mindig a konkrét termelési és társadalmi-gazdasági viszonyokat tükrözte.

Ezek szerint öngazgatású szocialista társadalmunkban a tervezési rendszer tartalmazza és magában hordozza társadalmi-gazdasági és öngazgatási rendszerünk jellemzőit, jegyeit.

A tervezés társadalmi jellegéről szólva Edvard Kardelj megállapítja: „A tervezés lényegében és mindenekelőtt a munka, a termelőeszközök, a jövedelem és a társadalmi tőke fölötti rendelkezés formája. Ezért el sem lehet különíteni attól, akinek tulajdonjoga van a termelőeszközök, a társadalmi tőke fölött és politikai monopóliuma ezek fölött... Feladatunk tehát, hogy olyan társadalmi tervezési rendszert építsünk ki, amelyben közvetlenül kifejezésre jutnak az öngazgatású szocialista rendszer termelési, illetve társadalmi-gazdasági és demokratikus viszonyai...”¹¹

Öngazgatású szocialista rendszerünkben a tervezés területén a társadalmi funkciót és szerepet a társult munka veszi át. Nálunk ugyanis a társadalmi újratermelés folyamatainak öngazgatású társadalmunk fejlődése tervszerű irányításának hordozója az önszerveződésű munkásosztály, vagyis a társult munkában öngazgatásilag szervezett valamennyi dolgozó.

Szocialista társadalmi rendszerünk tervezési funkciójának átvitele az állami szervekről a társult munka dolgozói újabb megnyilvánulása az állam „elhalásának”, amit Engels alábbi, ismert tételében mond ki: „Az első aktus, amelyben az állam valóban az egész társadalom képviselőjeként lép fel — a termelési eszközök birtokbavétele a társadalom nevében — egyszersmind utolsó önálló aktusa is mint államnak. Az államhatalomnak a társadalmi viszonyokba való beavatkozása egyik területen a másik után feleslegessé válik és magától elenyészik azután. A személyek feletti kormányzás helyébe dolgoknak az igazgatása és termelési folyamatoknak a vezetése lép. Az államot nem — eltörlük —, az *állam elhal*.”¹² A dolgozóknak mint a társadalmi újratermelés hordozóinak joguk, de társadalmi kötelezettségük és feladatuk is, hogy tevékenyen, alkotóan részt vegyenek öngazgatási szervezetük, közösségük, ill. öngazgatású társadalmunk fejlesztési tervének meghozatalában.¹³

A dolgozóknak a társadalmi újratermelés tervezéséből eredő öngazgatási jogait kötelezettségeit és felelősségét a tervezésről szóló törvény¹⁴ szabályozza, amely az alkotmányon alapul.

A társult munka alapszervezetei mint a társadalmi újratermelés folyamatának, a munka- és eszköztársítási folyamatnak, valamint az egész társadalmi jövedelemnek a hordozói, olyan alapot képeznek, amelyre öngazgatási rendszerünk társadalmi tervezése épül.

A társult dolgozók tervezésből eredő jogait gyakorolva önállóan készítik elő és dolgozzák ki alapszervezetük terveit, amelyek meghatározzák az alapszervezet fejlesztési politikáját és céljait.

Mivel a dolgozók a társult munka öngazgatási rendszerében kölcsönös gazdasági függőségben és kapcsolatban vannak egymással, ami a munka- és eszköztársítás anyagi alapját képezi a társadalmi újratermelés folyamatában, így a társult munka alapszervezetének tervében lefektetett fejlesztési célok összhangban vannak a társadalom és a gazdaság egésze közös társadalmi céljaival és fejlesztési politikájával.

A jövedelem mint az egyedi (alapszervezeti) és közös (társadalmi) fejlesztési célok és politika megvalósításának anyagi alapja és eszköze az öngazgatási társadalmi tervezés elsődleges, kiindulópontját képezi. „A jövedelem az öngazgatási szervezetek és közösségek, valamint a társadalmi-politikai közösségek terveihez és a tervek megvalósításának gazdasági elemzéséhez szolgáló alapkategória. Az öngazgatási szervezetek és közösségek, valamint a társadalmi-politikai közösségek jövedelmének tervezése felöleli a jövedelem személyi, közös és általános fogyasztásra, a társult munka anyagi alapjainak bővítésére és tartalékokra való felosztását.”¹⁵

Az alapszervezetnek az öngazgatású társult munka rendszerében betöltött társadalmi-gazdasági és öngazgatási szerepéből funkciójából kiindulva a tervezés összes többi tényezőjének és hordozójának (dolgozói, összetett és egyéb öngazgatási szervezetek és közösségek és társadalmi-politikai közösségek) terveihez ezeknek az (alap)szervezeteknek a tervei és tervezett jövedelmük szolgálnak kiindulópontul.

Ugyanakkor azonban, amikor a dolgozók öngazgatási alapon meghatározzák alapszervezetük fejlesztési tervét, nem téveszthetik szem elől, hogy az alapszervezet terve azokból a közös célokból és érdekekből fakad, amelyek a társult munka egészének további fejlődésére irányulnak.¹⁶

Mivel tehát az élő és a holt munka társítási folyamatainak (s ezáltal öngazgatású gazdaságunk tervezésének) hordozói azonos forrással rendelkeznek fejlesztési céljaik és politikájuk meghatározásában, ezért a tervezési rendszer lényegében és tartalmában magán viseli a megegyezésses és integrált tervezés jegyeit.¹⁷

Öngazgatású társadalmunkban a tervezés hordozóinak megegyezései és megállapodásai révén az egyedi érdekek és célok összehangolódnak a közös fejlesztési célokkal és érdekekkel. Az öngazgatási megegyezésekben és megállapodásokban vállalt feladatok — amelyeket a tervezés minden hordozója, szubjektuma beépít saját fejlesztési tervébe — öngazgatási kötelezettséggé és felelősséggé válnak, hogy a terv idejében, hatékonyan és minőségileg megvalósul.¹⁸

Ebből következik, hogy a tervezés minden szubjektumának, illetve a társadalmi újratermelés hordozóinak kötelessége, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék a terv és a tervezett jövedelem megvalósulását, mert a tervben meghatározott célok hatékony megvalósításától függ öngaz-

gatású szocialista rendszerünk további fejlődésének gazdasági és anyagi ereje.

Ezért társadalmi-gazdasági és öngazgatású rendszerünkben a tervezés és a terv a társadalmi újratermelés folyamatai irányításának eszközét képezik.

Ugyanakkor a terv a társult munka alapszervezetei munkájának és eszközeinek társításához is eszközül szolgál; erősíti az öngazgatásilag társult munka anyagi alapját az egyedi és közös (társadalmi) fejlesztési tervfeladatok és célok hatékony teljesítéséhez.

Az öngazgatású tervezési rendszer további tökéletesítése, a tervezés hatékonysága hozzájárul a társultmunka-alapszervezetek élő és holt munka társítási folyamatainak fejlesztéséhez a minél nagyobb közös jövedelem érdekében. Ezek szerint az öngazgatású tervezés lényegében a közös jövedelemnek a társultmunka-alapszervezetek (amellyel a munka-eszköztársításban részt vettek) közötti hatékony felosztásában nyilvánul meg, éspedig a hozzájárulás mennyiségétől és minőségétől függően a közös eredmény — a jövedelem megvalósításában.

És végül: az öngazgatású tervezés és rendszerének állandó tökéletesedése elősegíti szocialista öngazgatású rendszerünk minőségileg mind magasabb szintű fejlődését.

Fordította: *Soltis Gyula*

Jegyzetek

¹ A JSZSZK alkotmánya. 1974. Törvény a társult munkáról. 1976.

² „Túlzás nélkül állíthatjuk azonban, hogy a Törvény a társult munkáról az alkotmánnyal és más törvényekkel együttesen... dolgozó embereink és vezető szocialista erőink számára sokkal világosabb távlatokat tár fel és a jelenleginél sokkal erősebb fegyvert ad kezükbe szocialista öngazgatású és demokratikus társadalmunk további fejlődéséért vívott harcukban.”

(E. Kardelj: *Slobodni udruženi rad*, Radnička štampa, Beograd, 1978. 27. o.)

³ Ezek a: XXI., XXII. és XXIII. függelékek.

⁴ Edvard Kardelj: *A szocialista öngazgatás politikai rendszerének fejlődési irányai*. Forum, Újvidék, 1977, 7. o.

⁵ V. I. Lenin: *Kak organizovaty sovevnovanie*. Szocsinjenja, IV. kiadás, 26. kötet, 367. o.

⁶ E. Kardelj: *Slobodni udruženi rad*. 11. o.

⁷ A szocialista termelés alapvető céljainak kérdéseit, amely célok fedik a társadalmi szükségletek kielégítését is, továbbá a társadalmi szükségletek fajtáiról a szocialista társadalom gazdasági fejlődésének fokától függően, részletesebben lásd: Dr. Radmila Stojanović: *Teorija privrednog razvoja u socijalizmu*. Naučna knjiga, Beograd, 1964, 5—8. o.

⁸ „A társult munka alapszervezetének jövedelme valójában elsősorban a közös jövedelem magyságától függ, mert ez lesz a legerősebb serkentő

tényező a munka- és eszköztársításra, vagyis az öngazgatású munka integrálására.” (E. Kardelj; Slobodni udruzeni rad. 35. o.) Ugyanis: „A munka és az eszközök társításának illetve a gazdálkodásnak alapvető motívuma és célja a jövedelem állandó növelése ilyen alapon. Valamennyi társultmunka-alapszervezet dolgozói nemcsak előállított termékeik és szolgáltatásaik közvetlen értékesítésével, illetve társadalmisított holt munkájuk és élő munkájuk társításával juthatnak nagyobb jövedelemhez, hanem társadalmisított holt munkájuk, vagyis a bővített újatermelés eszközeinek és más termelési eszközöknek más társultmunka-alapszervezet dolgozóinak élő munkájával való társításával, gazdasági és a társadalmilag racionális cirkulációban, illetve saját élő munkájukat társítva más tmsz-ok dolgozóinak holt munkájával.” (Edvard Kardelj; I. m. 75. o.)

- ⁹ Edvard Kardelj; Slobodni udruzeni rad. 76—77. o. „Mindenekelőtt ettől függ maguknak a szocialista öngazgatási viszonyoknak a fejlődése és alkalmasságuk arra, hogy megteremtsék a társadalmi munka és a társadalmi viszonyok újatermelésének anyagi alapját.” (Roman Albreht: Na putu od vizije do stvarnosti. Globus, Zagreb, 1974. 138. o.)
- ¹⁰ „A tervek programozott társadalmi akciók, meghatározott célok elérésére irányulnak, mindenekelőtt fejlesztési célkitűzések egy bizonyos időszakra vonatkozóan, ill. a tervek a célok elérésére. Ilyen alapon ezek a tervezésnek mint a társadalmi aktivitás külön megnyilvánulásának eredményei.” (Dr. Radmila Stojanović: Planiranje u samoupravnom društvu. Savremena administracija, Beograd, 1976. 42. o.)
- ¹¹ Edvard Kardelj: O sistemu samoupravnog planiranja. Radnička štampa, Beograd, 7. o.
- ¹² Fridrich Engels: Anti-Dühring. Marx—Engels Válogatott Művei III., Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1977, 318. l.
- ¹³ „A társult munka alap- és más szervezetei dolgozóinak és az öngazgatási érdekközösségek, helyi közösségek és más öngazgatási szervezetek és közösségek dolgozóinak, amelyekben társadalmi újatermelési tevékenységét és eszközeit igazgatják, joguk és kötelességük, hogy . . . önállóan megállapítsák szervezetük és közösségük munka- és fejlesztési terveit és programjait, s hogy ezeket a programokat egymás között és a társadalmi-politikai közösségek társadalmi terveivel összehangolják, valamint hogy ezen az alapon biztosítsák a viszonyok összehangolását az egész társadalmi újatermelésben és a teljes anyagi és társadalmi fejlődés irányítását az öngazgatási alapon megállapított közös érdekekkel és célokkal összhangban.” (A JSZSZK alkotmánya, 1974, 69. szakasz) Törvény a társult munkáról. 24. szakasz.
- ¹⁴ A társadalmi tervezés rendszerének alapjairól és Jugoszlávia társadalmi terveréről szóló törvény. A JSZSZK Hivatalos Lapja. 1976, 6. szám.
- ¹⁵ A társadalmi tervezés rendszerének alapjairól és Jugoszlávia társadalmi terveréről szóló törvény. 5. szakasz.
- ¹⁶ A társadalmi tervezés rendszerének alapját képezik: a dolgozók joga és kötelezettsége, hogy abban az alapszervezetben, amelyben dolgoznak és jövedelemre tesznek szert, döntsének a tmsz jövedelméről és annak társításáról; hogy más dolgozókkal együtt és egyenrangúan szervezzék és előbbre vigyék a társadalmi termelést; hogy döntsének az újatermelés és a jövedelem egészéről; hogy a munka- és eszköztársítás min-

den formájában és szintjén ellenőrizték a jövedelemmel való rendelkezést és hogy irányítsák a társadalmi újratermelés egészének ügyeit és eszközeit... Az öngazgatási szervezetek és közösségek, valamint a társadalmi-politikai közösségek minden munkásának és dolgozójának kötelessége, hogy a társadalom anyagi és szociális fejlődését veszélyeztető gazdasági és más eltorzulások megakadályozása érdekében öngazgatási megegyezések és megállapodások révén egyeztesse a terveket...” Továbbá: „Az öngazgatási szervezetek és közösségek, valamint a társadalmi-politikai közösségek tervei tartalmaznak a közös érdekeket és célokat, amelyek különösképpen a következőkre vonatkoznak:

- a társadalom termelőerőinek fejlesztésére, a munkatermelékenység növelésére, a dolgozók szociális és anyagi biztonságára, műveltségének gyarapítására;
- a szocialista öngazgatású termelési viszonyok, továbbá a nemzetek és nemzetiségek egymás közti viszonyainak reprodukciójára és fejlesztésére az alkotmánnyal összhangban, vagyis a nemzetek és nemzetiségek közötti gazdasági, szociális és művelődési egyenrangúságra és szabadságra;
- a nemzetközi munkacserébe való egyenrangú és ésszerű bekapcsolódásra;
- az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem fejlesztésére anyagi és egyéb feltételeinek megvalósítására;
- az emberi környezet ésszerű hasznosítására, védelmére és fejlesztésére.” (A társadalmi tervezés rendszeréről és Jugoszlávia társadalmi tervéről szóló törvény. 3. és 4. szakasza)

¹⁷ A megegyezés és integrált tervezés társadalmi-gazdasági vonatkozásairól részletesebben lásd: E. Kardelj: Az öngazgatású tervezés rendszeréről. 87—89. és 115—117. o. Ugyanez dr. Radmila Stojanović: Planiranje u samoupravnom društvu. 287—289. o.

¹⁸ Részletesebben lásd: A társadalmi tervezés rendszeréről és Jugoszlávia társadalmi tervéről szóló törvény. I. rész II. és III. fejezet.

Felhasznált irodalom

- ¹ A JSZSZK alkotmánya
- ² F. Engels: Anti-Dühring. Marx—Engels Válogatott Művei III., Kossuth, Budapest, 1977, 318. l.
- ³ V. I. Lenin: Kak organizovaty sorevnovanie. Szocsinyenja, IV. kiadás, 26. kötet
- ⁴ Edvard Kardelj: Slobodni udruženi rad. Radnička štampa, Beograd, 1978.
- ⁵ Edvard Kardelj: A szocialista öngazgatás politikai rendszerének fejlődési irányai. Forum, Újvidék, 1977.
- ⁶ E. Kardelj: O sistemu samoupravnog planiranja. Radnička štampa, Beograd, 1976.
- ⁷ Allbreht Roman: Na putu od vizije do stvarnosti. Zágráb, 1974.
- ⁸ Dr. Radmila Stojanović: Planiranje u samoupravnom društvu. Savremena administracija Beograd, 1976.

- ⁹ Dr. Radmila Stojanović: Teorija privrednog razvoja u socijalizmu. Naučna knjiga, Beograd, 1964.
- ¹⁰ Törvény a társult munkáról. 1976.
- ¹¹ A társadalmi tervezés rendszerének alapjairól és Jugoszlávia társadalmi teréről szóló törvény. A JSZSZK Hivatalos Lapja, 1976/6.

Rezime

Društvena uloga i funkcija samoupravnog planiranja u sistemu udruženog rada

Kreativna uloga i snaga radnih ljudi sve više dolazi do izražaja na svim područjima aktivnosti u našem političkom, privrednom i društvenom životu. Udružujući svoj rad u osnovnoj organizaciji radnici (s jedne strane) ravnopravno i neposredno ostvaruju svoja samoupravna, društvena i ekonomska prava, samoupravno odlučuju o celokupnom dohotku kao rezultatu zajedničkog rada radnika, ostvarenom na nivou osnovne organizacije udruženog rada.

Imajući u vidu da osnovne organizacije udruženog rada ostvaruju dohodak i po osnovu učešća u zajedničkom dohotku, to se onda integrišu zajednički (društveni) ciljevi sa individualnim ciljevima osnovnih organizacija udruženog rada. Tako u našem samoupravnom sistemu društvenu funkciju i ulogu u sferi planiranja preuzima samoupravno udruženi rad. Osnovne organizacije udruženog rada predstavljaju temelj na kome se gradi čitava zgrada našeg samoupravnog sistema društvenog planiranja. Na bazi sporazumevanja i dogovaranja svih nosilaca planiranja usklađuju se pojedinačni interesi i ciljevi razvoja za zajedničkim razvojnim ciljevima i interesima. Iz toga sledi da se pred sve subjekte planiranja — nosioce procesa društvene reprodukcije — postavlja zahtev za permanentnim praćenjem ostvarenja plana, ostvarenja planiranog nivoa dohotka, jer od efikasnog ostvarenja ciljeva postavljenih planom, naposredno zavisi ekonomska i materijalna snaga daljeg razvoja našeg samoupravnog socijalističkog sistema.

Summary

The Social Role and Function of Self-management Planning in the System of Associated Labour

The creative role and force of working people is more and more fully expressed in all spheres of activities of our political, economical or social life. The workers accomplish their self-managing, social and economic rights equally and directly by associating their labour with a basic organization, decide about the total income — as a result of their joint work — earned in the basic organization of associated labour (BOAL) according to our selfmanaging system.

Having in mind that the basic organization of associated labour accomplishes income on the basis of its participation in the joint income too, the joint social goals are integrated with the goals of the basic organization of associated

labour. In our system of self-management the social function and role in the sphere of planning is taken over by joint self-managed labour. The basic organizations of associated labour represent the basis of our self-managed system of social planning. On the basis of mutual agreement and consent of all holders of planning the individual interests and goals are coordinated with development's joint goals and interests. As a result, all subjects of planning — the holders of the social reproduction process — should permanently follow the realization of plans, the realization of the planned level of income, because the economic and material force of the future development of our self-managed socialistic system depends directly from plans that are effectively and successfully carried out.